

L'ESQUELLA

DE LA TORRATXA

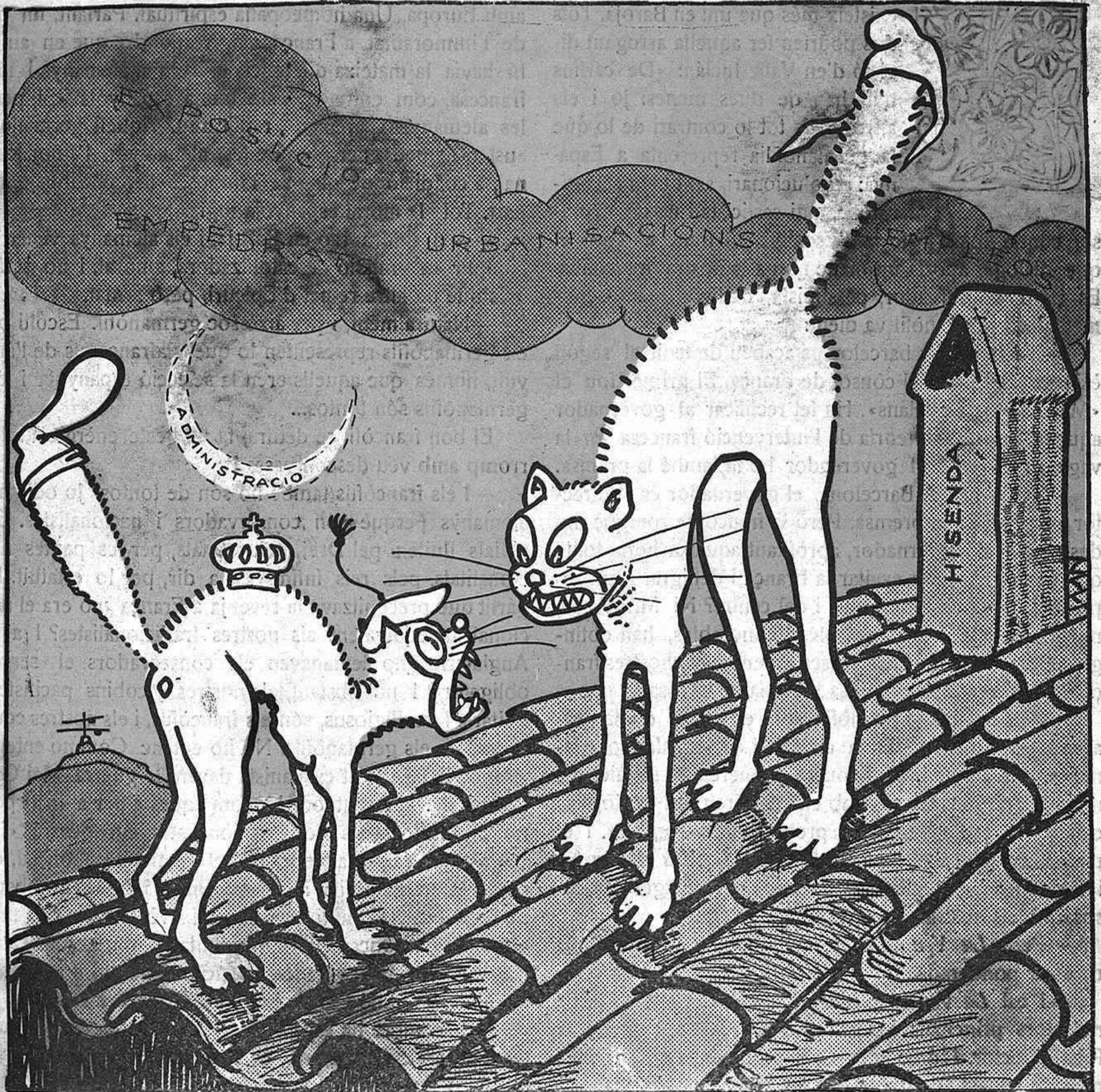
Núm. 1934 — Anv XXXVIII

BARCELONA 21 DE GENER DE 1916

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims — Atrassats: 20

GENER

La «implacable hostilitat» dels nostres gats municipals

Els bons pessimistes

ONVERSEN el bon germanòfil i el bon francòfil. De germanòfil bò, no n'hi ha més que un a Barcelona: el nostre. A Madrid, s'ha produït el mateix fenòmen. De germanòfil bò no existeix més que un: en Baroja. Tots dos podrien fer aquella arrogant divisió d'en Valle Inclán: «De carlins n'hi han de dues menes: jo i els altres». Es tot lo contrari de lo que la germanofilia representa a Espanya: revolucionari, sentimental, anticatòlic, anti-casticista i un odi explo-

siu contra tota l'història d'Espanya. El francòfil amb el que dialoga, aporta un matís nou a la nostra francofilia. És rígid, conservador, pessimista, dadivós i anti-sentimental. El germanòfil va dient:

—Els francòfils barcelonins acabeu de tenir el segon èxit que us porta el cònsol de França. El primer fou el «Manifest dels catalans». Ha fet rectificar al governador aquella imprudent teoria de l'intervenció francesa en la vaga, i rectificat el governador ho fa també la premsa.

—Teniu raó. A Barcelona, el governador és el director general de la premsa. Però la francòfila ¿perquè no desmentia al governador, aprofitant aqueixa hora tonta que ha tingut, per a exaltar la França i denigrar a un representant de la monarquia i del centre? Ni Mr. Pams, ni Mr. Brousse, hostes notables i honorables, han obtingut una paraula de cavalleresca defensa. Els nostres francòfils pateixen d'una curiosa tonteria mandrosa...

—I els nostres germanòfils són, en canvi, d'una desagradable grolleria i d'una crudeltat de «hojalateros» fanàtics. Mr. Pams i Mr. Brousse tingueren de seguici als notables regionalistes. Amb ells visitaren les curiositats ciutadanes i d'ells reberen pronunciades cortesies. I el mateix dia que abandonaren la ciutat, *La Veu* referia les imaginaries concomitancies dels dos personatges francesos amb els nostres organitzadors de vagues.

—Però *La Veu* no és germanòfila; *La Veu* s'esforça en ésser ponderada.

—I ca! *La Veu* és germanòfila. Ho són tots els seus redactors principals i subalterns. Ho és en Prat de la Riba, director. L'únic que no'ls acompanya en el sentiment és aquest admirable Josep Carner, tan agíl i tan espiritual. Li estranyarà aquest judici, però, amic meu, jo tinc l'infortuni de presenciar el paralelisme de la creixença de la tonteria i de la germanofilia. No dubtaven de

la fidelitat d'en Xenius ¿veritat? I ha estat la vostra Italia casolana. Doncs en Xenius, d'ençà de la seva germanofilia, dóna la sensació de tenir l'intel·ligència espatllada.

—Així ¿com justifica les seves preferencies germanistes? Si l'influencia alemanya resulta nefanda en terres espanyoles ¿perquè la preconitzeu?

—Sencillament, per l'aplicació d'un procediment que podríem nomenar homeopàtic. La majoria dels germanòfils són gent anti-europea. Per a ells França i l'Anglaterra representen el parlamentarisme, la llibertat, les costums flexibles, la consciencia científica i una tradició de lluites. Espanya és a Europa lo que'l Marroc a Espanya, emperò combaten a Europa amb Alemanya, és a dir, amb Europa. Una homeopatia espiritual. Parlant, un dia de l'immoralitat a França, vaig respondre que en amor hi havia la mateixa diferencia entre una alemanya i una francesa, com entre aquesta i una espanyola. «Sí, però les alemanyes pareixen», replicareu. Aquell germanòfil auster, admetia, per obra de les alemanyes, l'amor carnal, a condició de que se l'imposés la contribució del part. Tota la moral espanyola fugia.

—Així tindrà raó en Baroja, i els alemanys venen a complir una missió descatolitzadora, amoral, i no seran més que un altre remat d'Epicuri, però armat.

—Naturalment, i per això sóc germanòfil. Escolti bé: els germanòfils representen lo que'ls afrancesats de l'any vuit, només que aquells eren la selecció espanyola i els germanòfils són tontos...

El bon francòfil se detura, fa un gestic enèrgic i interromp amb veu descompassada:

—I els francòfils també ho són de tontos. Jo odio als alemanys perquè són conservadors i nacionalistes. Els aliats lluiten pel Dret, pels tractats, per les petites nacionalitats, pels reis ínfims, és a dir, per lo estatut. El partit que preconitzava la revenja a França ¿no era el nacionalista, equivalent als nostres tradicionalistes? I ¿a la Anglaterra ¿no demanaven els conservadors el servei obligatori? I no obstant, els nostres jacobins pacifistes, unitaris i irreligiosos, són els francòfils, i els nostres conservadors els germanòfils. No ho entenc. Com no entenc tampoc la passivitat catalanista davant la guerra. Mai Catalunya havia tingut ocasió com aquesta per a incorporar el seu ideal als ideals nacionalistes europeus, i «La Lliga», que és per als estranys el catalanisme oficial, es presenta germanòfila amb en Cambó i *La Veu*. Abans qualsevol català que toqués el violí a Xili, constituia una actualitat patriòtica; ara, mil voluntaris, mil hèroes catalans en les trinxeres franceses, no obtenen ni un record.

—Però l'Unió Catalanista, bé treballa per ells.

—Sí, sempre ha estat benemèrita l'Unió, però al cap de setze mesos de guerra, en el banquet d'en Macià, reuniren per als voluntaris catalans, 96 pessetes. A 40 cèntims per comensal. Jo crec que si l'Estat espanyol imposés una contribució per ésser catalanista, no'n seríem més que mitja dotzena.

EL SOFISTICADOR

—Subsistencies?... Qui ho diu que falten subsistencies?

—Teniu, ademés, la pensada d'en Corominas, d'enviar llibres al front.

—Sí, serà un medi de poder desfer-se d'alguns saldos d'aquesta pobre literatura nostra, que no es ven.

—Amic, s'ou implacable, amb els francòfils.

—Amic, com vós, amb els germanòfils.

PARADOX

Del Jardí dels humoristes

EL LLENGUATGE DEL MOCADOR

Un dels pocs llibres que amb veritable afició havia estudiat l'amic Xinagues era aquest: «El llenguatge del pañuelo». Tenia l'orgull de dir que se'l sabia de memòria tot de cap a cap.

I així era, en veritat. Ell no ignorava, per exemple, que: «Deixar caure el mocador, vol dir *vostè m'és molt simpàtic*; fer-hi un nus, *apropi's sens temor*; mocegar una de les puntes, *atreveixi's, no sigui tonto*, i plegar-lo ben plegat, *sóc teu en còs i ànima*.»

Savia tot això, i estava satisfet de posseir aquesta cien-

cia, que a la llarga no li havia de portar més que disgustos.

I sinó a la mostra:

Un dia, l'amic Xinagues s'esperava que li toqués el torn en el rebedor de casa d'un dentista. Davant seu hi tenia una senyora alta, guapa, ben feta, ulls grans i llavis carnosos, vaja, allò que's diu una veritable matrona.

El saló d'espera era fosquet i estaven completament sols els dos clients.

De prompte, heu's-aquí que la senyora, amb l'intent de recomptar els diners que duia en el moneder, treu el seu mocadoret de butxaca.

—Aquesta és la meval—va dir-se en Xinagues; i es posà a l'observació.

Al moment... paf!... el mocador s'esllava de la falda de la matrona i cau a terra.

—Això vol dir que li sóc molt simpàtic—pensà en Xinagues, tot refilant-se el bigoti i llençant a la fulana esguards plens de foc i de tendresa.

A la poca estona, la senyora, que era molt desmemoriada, per enrecordar-se que al sortir de casa del dentista havia de fer certes compres, va nusar la punta del mocador.

—Hola!—exclamà en Xinagues. —Ara em diu que m'hi acosti.

I tot determinat s'alçà de la cadira i se'n va anar a seure's al costat de la desconeguda. Aquesta, estranyada, esporuguida, no gosà dir una paraula; tot era mirar la porta del despatx del dentista per a veure si s'obria i podia fugir d'aquell home que li feia més por que goig. Però en aquell precís moment el queixal li començà a donar fiblades i, no podent resistir el dolor, amb el mocadoret a la boca, vinga mocegar una de les puntes.

Aleshores en Xinagues, que sabia que això, segons «El lenguaje del pañuelo», volia dir: *atreveixis, no sigui tonto*, s'hillençà al damunt, amb intent de petonejar-la.

Es clar, la senyora xisclà; ell se quedà torbat; surt el dentista al balcó, toca el pito, venen els municipals... i al cap de mitja hora ja teniu el pobre Xinagues al jutjat.

Però ell encara ferm, creient en la virtut dels manuals de tota mena de llenguatges.

Abans de pendre-li la declaració, el Jutge, que a la *cuanta* estava molt encostipat, vinga mocar-se, i cada vegada tornava a plegar el mocador molt ben plegadet en vuit girades. En Xinagues, escarmentat amb l'aventura de càl dentista, primer no va fer-ne cas; però tant insistí el jutge en plegar el mocador d'aquella manera que volia dir textualment: *sóc teu en còs i ànima*, que al últim el

L'HOMBRE QUE'S FRISA

—Si me dejan maniostrar de esta conformidad, yo acabo las huelgas en un decir Jesús.

pobre xicot no's pogué aguantar, i apropant-se a l'orella del digne funcionari exclamà:

—Es inútil, sab?... Jo estimo a la Justícia, però encara no tinc el mal gust d'estimar als jutges.—LALES

El porc de Sant Antón

La gent s'erra miserablement al creure que el porc de Sant Antón sempre havia estat porc i sinó porc godaiet que anà creixent i fent-se gros, gran i gras mercès a la cura amb que l'apeixava el sant i barbut Abad.

Doncs, no. El porc de Sant Antón nasqué en una bardica; jugà de criatura a fet entre ginesteres, argelagues, estepes, romanins i farigoles. De jove anava a robar blat-de-moro i trumfes, i feia l'amor amagat darrera dels arbosos i alzinelles. Major d'edat, en plena força, menjava aglans, trocejava hortes i corria hores i hores d'ací d'enllà, treient brumera per la boca, i fent uns roncs que esfereïen, ensenyant els uials caragolats i erissant els pèls del llom com si fossin les púes d'una pinta amb la qual ningú pentinar-se voldria.

Era un cinglar, vaja! Un cinglar de lo més feréstec i més rabiós del món. Tenia estemordida tota la vall on vivia i se parlava d'ell com del papu entre pastors, lleyntaires i sobre tot comparets quins camps de conreu destruïa com si fos un alemany i les hortes Bèlgica, Servia o Polònia.

Un dia arribà, en el qual anant descuidat sentí agafada sa pota posterior dreta per un aparell d'aquests que al trepitjar-los mosseguen amb dents de ferro, més fort que una dòna trapassera.

Era una trampa de llops. El futur company de Sant Antón se trobà pres i atormentat. No cridà, ni res. Reflexionà acallant el séu dolor.

Després donà estrabada i fugí, deixant emperò, aïllat la pota entre les dents del crudel aparell dels humans. Anà a jeurer en són jaç i allà exhalava uns roncs dolorosos que certament partien el cor.

El sant Abad que anava a veure si podia convertir a uns heretjes habitants de una vila rica i poderosa, atravessà el bosc on tenia la jaça nostre desventurat animal. Sentí el roncar enguniós i corregué en auxili del pobret que's queixava en tal manera.

—Què tens germà?

L'altre li mostrà la pota.

—Espera't.

I Sant Antón seguint el rastre clar que la sang havia deixat en les peeres, en la terra i en la brossa, arribà fins a la trampa i arrencà d'ella la poteta o potassa del cinglar.

Després tornà an ell, li col·locà amb tota cura en el lloc que abans havia ocupat, feu una creu a sobre la nafra i donant-li una patcada a l'anca, digué:

—Aul camina.

I el cinglar fou guarit, i caminà, i corregué i tingué tots els séus moviments igualment com abans. Però, no volgué deixar al sant i el seguí per tot arreu i creient els séus sermons; no robà mai més, sinó que demanà i prengué tot lo que li donaren, i roncà dolçament, i llençà les armes, que eren els uials i els pèls com púes.

Engreixà, semblà un frare i aquell animal silvestre, una vegada convertit, fou el primer porc de la terra.

Lloem doncs, a Sant Antón, com el lloem els cavalls i els burros, que mercès an ell, en tal dia com avui, se posen plumeros com les *cuçotes* i mengen panellets.

El Lloro

Ara tinc un lloro; no us penseu que sigui cap fulana. Jo no sóc com en Fernando Bayés, el de l'«Alcázar», que de les dònes ne diu lloros, no; jo, de les dònes, ne dic senyores o senyoretetes i, tot lo més, noies. El cas és que tinc un lloro que és un ocell.

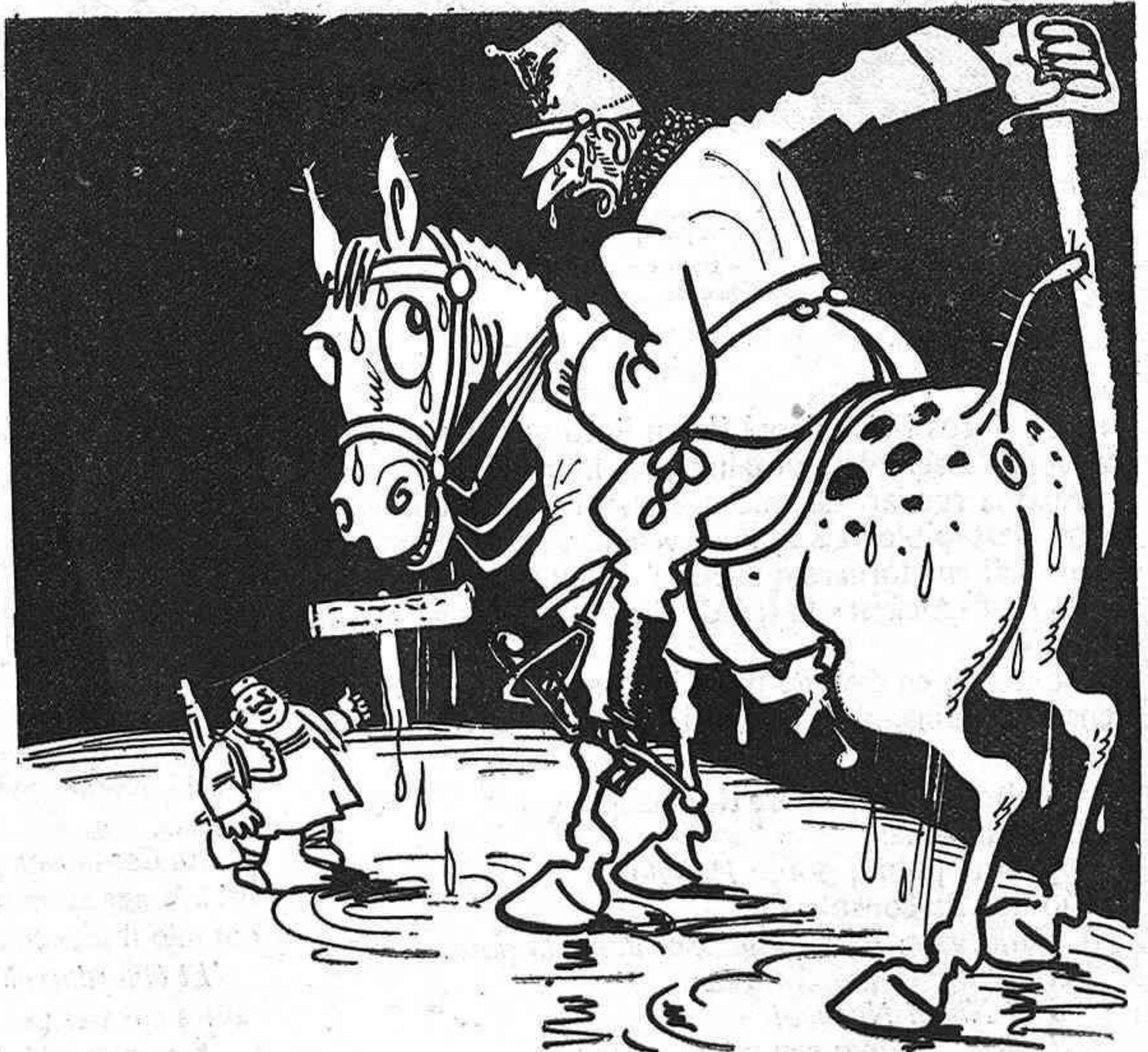
Va vestit de plomes i es diu *Pedrito*—això sembla un nom de negre, però no; és un nom de virolat. En *Pedrito*, com a negre, no hi té més que'l bèc, les potes i la llengua; no sé si el cul, perquè, per veure-ho, tindria de bufar-li, i, la veritat...

La seva túnica plumàtil és feta a base de verd, d'un verd que no és de prat, ni d'esmeragda, ni d'aigua encantada, ni d'absenta, ni de periòdic satíric: d'un verd que és verd de lloro.

Després, sobre aquest color, aboqueu-hi l'Arc de Sant Martí i ja està. En *Pedrito* llueix unes plomes vermelles a les ales que sembla que me l'hagin fet cabo, i unes altres a la qua que fan l'efecte de les trenzilles que els sorges porten a les calces.

Té plomes grogues, té plomes blaves, àdhuc ne té de blanques, que'm temo no li representin els cabells d'argent de la vellesa, amb tot que, com ja s'ha dit, ell és un cap verd.

El lloro menja tramusos i cigrons; però, si li doneu avellanes i cacauets, també se'ls menja, i sab pelar-los amb tanta traça com un mico. Veieu, ara, com s'assem-

L'ACTITUT DE MONTENEGRO

—Com que nosaltres sem quatre gats i vos un elefant, tant se val que ho deixem córrer.

VÍCTIMES

—Veus en què ha parat la neutralitat d'en Dato? En una misèria espantosa!
 —Explica-m'ho!... Fa dos dies que no m'ha entrat res al ventre.

blen els lloros i els micos? Es un lloro que parla. Veieu, ara, com s'assembla a nosaltres, els humans?...

Això fa rumiar. Els micos, s'assemblen als homes; els lloros, s'assemblen als homes; veiam, veiam, veiam si al cap d'avall ens tornarem ocells i resultarà que en Fernando de l'«Alcázar» té raó de dir lloros a les seves educandes.

Doncs, sí; en *Pedrito* parla i m'ha fet tornar en una mena de Robinson al revés. Així com el lloro de l'isolat deia:

—Pobre, pobre, pobre Robinson!
 El meu clama:

—Pobre, pobre, pobre *Pedrito*!

I jo tinc de consolar-lo:

—*Calla, rico, Pedrito, guapo: dame la pata.*

Però, l'ingrat, me contesta:

—*No! Nooo! Nooooo!*

—*Pedrito, guapo; soy yo, tu amigo.*

—*Viva Chile!...*

—*Pedrito!*

mons i vinga enjoiar-se i mirar-se al mirall.

Sí, però... mirall m'has dit!

La Racanelli (interrompent l'orquestra).—Ma... lo spechietto?... dove è lo spechietto?

En Padovani (cridant).—Señor Casanovas! Señor Casanovas!

En Casanovas (aixugant-se la suor del front).—Dica, Maestro.

En Padovani.—Andiamo, dunque!... Qui bisogna uno spechio! Senza spechio questa signora non si può guardare la faccia.

En Casanovas (cridant, a la primera caixa).—Guardarroba!... Vinga el mirallet!... (An en Padovani.) Scusi, Maestro; qui tuto il mondo bada.

El Guardarroba (portant el mirall).—Se n'havien apoderat les coristes per a empolainar-se.

A continuació entren molts gitans i gitanes que venen a festejar a la Racanelli; búlgars, grecs, servis, montenegrins, albanesos: sembla un quadro de la guerra dels Balkans;

—*Viva la Argentina!*
 —*Pedrito, no te exaltes...*
 —*Hijo de la gran... Viva Cuba!*
 Res, que no's pot tractar amb besties americanes. Aquí me'l compri, li venc.

Tassarba al "Liceo"

(IMPRESSIONS D'UN ASSAIG GENERAL)

El Traspunt.—Pronti, Maestro!
 En Padovani fa un discursset als professors de l'orquestra i, després de un curt preludi, s'obre la cortina.

Estem en l'interior d'una cova de gitans.

La Racanelli, vestida de Xava persa, asseguda en un tamboret ja no tant persa, s'arregla les faldilles perquè s'adona que ensenyava massa les cames. La seva mare, la Lucci, li diu, cantant, que sigui bona noia i que no deixi apagar el foc sagrat que crema al fons. Li diu cantant i en català per fer el *trágala* an en Royo Villanova.

La Racanelli, que és una xicota jove, alegre i a punt de caramel·lo, i sinó que ho digui el senyor Pascual de *La Publicidad*, no està per ser-

canten, ballen una *farruca* esperitada que entusiasma a tot-hom menys al mestre Nicolau que troba que no es pot comparar amb *La mort de l'escolà*. I surt el número exòtic. El número exòtic és la *Perla Negra*, que balla unes dances orientals al voltant d'un drap vermell que'l bufen des de dintre i que representa una foguera. De prompte el drap s'encalla i el foc no fa l'efecte.

L'Alarma.—Ja veureu com demà aquest c... de drap ens farà la p...!

Surt un tramoista a adobar el «lapsus», i la dançarina que no ha parat de ballar, s'entrebanca amb el mecànic. La *Perla Negra* llença un reneg, però com que el llença en idioma negre, ningú se'n fa càrreg.

Alto la musica i tornem-hi altra vegada.

S'acaba el ball i surt l'Illa amb una capsa de puros que acaba de robar de l'estanc del carrer de Sant Pau. La Racanelli que és aficionada a fumar, que fins va fumar cigarrillos *gipcis* en el banquet d'en Bretón, vetaquí que s'apodera de la capsa i en canvi dels cigarros ofereix al tenor aculliment i l'amaga a la segona caixa; quan entra en Segura Tallien, que és el séu perseguidor, no el veu enlloc i això que porta lentes.

Desseguida se n'entorna aquest i se'n va també la Lucci recomanant a la Racanelli que, sobre tot no s'oblidi d'anar avivant el foc sagrat, un llum que crema al fons de la cova, un llum que en Padovani troba que és massa encès i que hauria d'ésser vermell i el que l'ha parit, que és l'Alarma, troba que ja està bé del color que és.

En Padovani.—Per Baco, io non vado avanti, se non mi si spinge quella luce in fondo. Lá giú si vede troppo fuoco! Bisogna una luce «encarnada, roja, colorada».

L'Alarma (avensant cap a les «candilejas», amb la fre-

dor i la «sonrisa» del Gallito quan va a matar el toro).—Dispense Maestro... ¿Qué diría usted si yo me sentara en su silla y me pusiera a dirigir la orquesta? Oí que no estaría bé?... Pues no se meta con las luminarias, que esto es cosa mía... i beu-te aquest ou.

S'abaixa el llum del fons a gust de tots; surt l'Illa de l'amagatall, demana a la Racanelli la seva virginitat a canvi del caixó de puros, canten, s'abracen i se'n van tots dos a un recó de la cova a enllestir l'assumpte.

L'Illa (cantant).—Oh, tu, la més hermosa de totes les gitanes...

En Morera (fent un bot, indignat).—Alto! Això no pot anar, aixís, senyor tenor! És vostè que ha de seguir al mestre i no el mestre a vostè. (A part) An aquest noi, si no'l sofoco davant de la gent, no'n sortirem.

En Vallmitjana (a part).—Quina trepa, nois, quina trepa! Ja'm servirà d'experiencia. Això en el «Real» de Madrid no'm passarà.

Torna la Lucci, i com que troba el foc apagat s'enrabia; tornen a entrar els perseguidors i se n'emporten la bruixa cap a la foguera.

En Morera.—Malament! malament! Que tornin a fer el *mutis*. Aquests comparses sembla que vagin a fer una merienda al Coll. Això ha d'anar més viu, més mogut.

I tornem-hi!, i apal i som-hi!, fins que la Racanelli fa l'apoteosi al fons, en mig d'una pluja de confettis daurats.

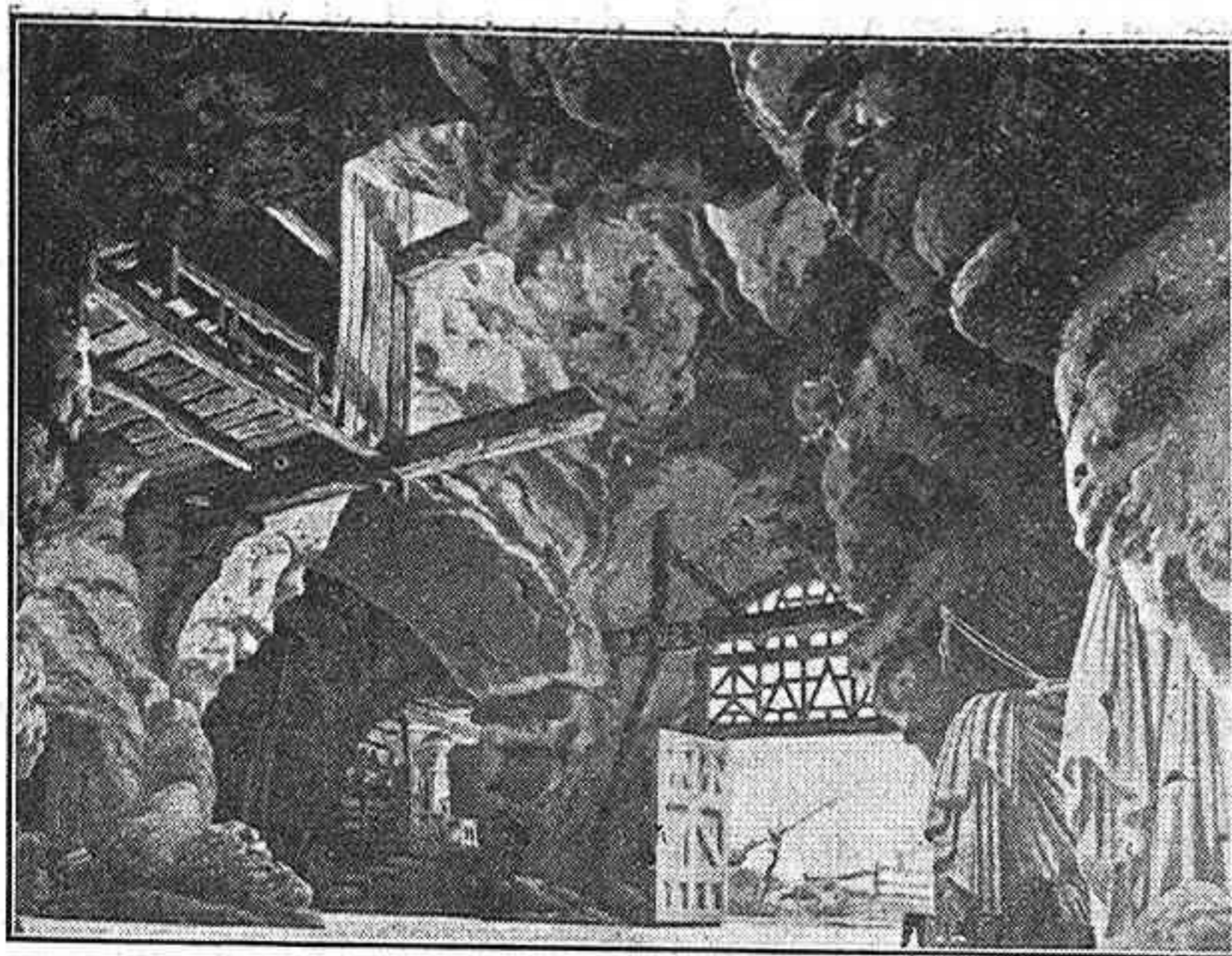
A LA SORTIDA

Un propietari d'anfiteatre.—Què voleu que us digui... m'hi sobra el català.

XAFARDERÍES PEIXATERES

—Ja ho sabs que'l Sant Pare ha suprimit els dejunis?
—Ah, sí?... Me'n alegro; això val més que una indulgençes plenaria.

«TASSARBA» AL LICEO

Decoració dels reputats escenògrafs Moragas i Alarma.

En Pena.—No; no és que hi sobri; és que en Vallmitjana ha ensenyat als artistes una fonètica especial del carrer d'Asturias que no va enlloc.

En Vallmitjana.—Ja ho faries millor tu, fracassat de m...

L'Alarma.—Deixeu-vos de fonètiques, infeliços!...no veieu que tant per tant l'obra s'ha de salvar per la meva decoració?

La Pauleta.—Ep, ep! I pel garrotín que ballen les meves noies.

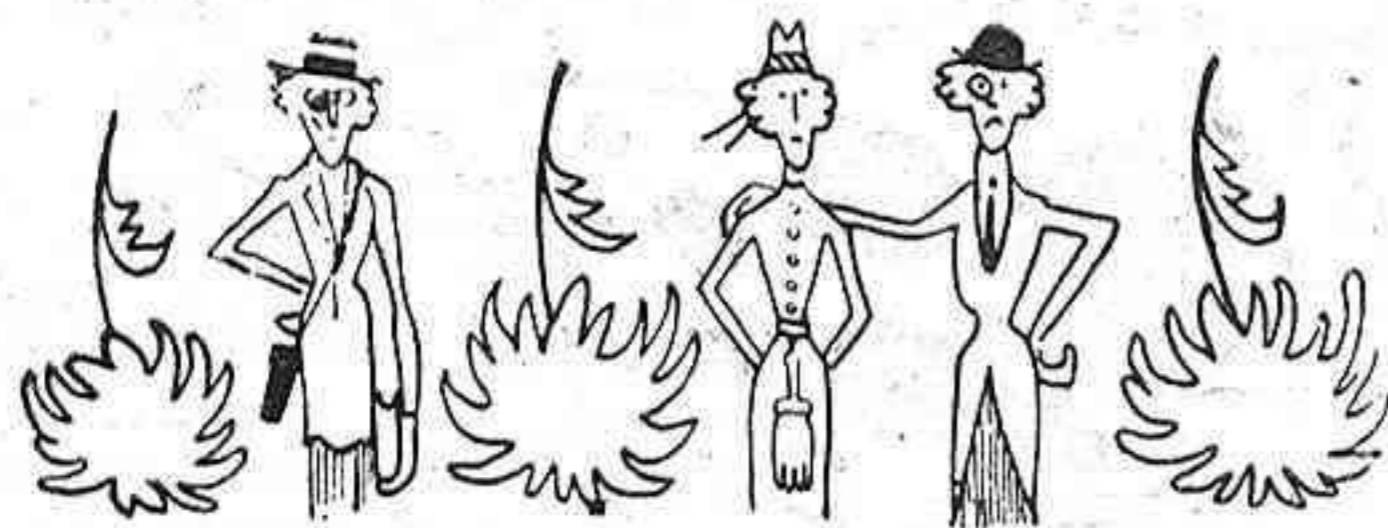
En Padovani (abraçant an en Morera).—A domani, e coraggio!... Vi auguro un grande successo! Esto será un exitazo.

En Morera.—Cosí lo crede mia moglie.

En Ribera.—Això no és res. Quan sentin les «meves» *Nozze di Figaro* quedaràn espaterrats.

La Racanelli.—Fa freddo questa sera, non è vero?

En Vallmitjana (al tanto).—Forsel!... Ma io, quando sono accanto a Lei, mi sento tuto fuoco.

Poques soltes

D'una manera o altre tenim de matar la vida. Es molt curiós. Naixem i ens aferrem a la vida que de moment és mamella i per als desgraciats biberón.

Més grandets la fruim; la vida només és fàcil i bona per als infants i qualque adolescent; a mi les criatures pobres, tristes, malaltices, subordinades, no'm fan gran llàstima. Pobrets! Si tot s'ho prenen a la bona de Déu!

No han sopat, i juguen. No tenen abric i corren, rient, per a escalfar-se; si la mare o el pare els peguen, fan el ploricó, riuen per dintre i dormen desseguida de una manera plàcida.

La nostra *querida* vida, comença a trair-nos a la joventut, és aleshores que venen els malsdecaps i ens entra el terrible mal de l'estimar. Aleshores no's dorm, ni se sab lo que's fa, ni res. Devegades tot acaba en bé o sia en el sant matrimoni, devegades no, però és igual. Tant si acaba en bé com si acaba en mal, la vida ja ha ensenyat les ungles. I les ungles de la vida són d'acer i esmolades i punxagudes. Esgarripen el cor i el ventrell i tot el còs i l'ànima.

Per curar-se'n, de ses esgarripades, o per no sentir-se'n, uns se donen a la lectura, uns altres a la beguda, uns altres a no fer res, uns altres a treballar. Tot són mals que maten, però això és lo que's tractava de demostrar.

El mal és que ella té tres armes contra nosaltres mortals.

- a) La por.
- b) El sentiment.
- c) El pensar.

La por? quina poca solta! Morir avui, morir demà...

*Nuestras vidas son los rios
Que van a dar en el mar
Que es el morir.*

El sentiment? Un altre poca solta. Diuen que'l home feliç és el que no portava camisa. Jo crec que probablement era el que va inventar-se aquella lletania que diu:

—Primer, jo.

—Després, jo.

—Sempre, jo.

El pensar? Aquest és el més terrible torment a que ens condemna la vida tant estimada. Entre el pensar, la memoria i la consciència, crec que tenen la culpa de tot. I que bé si no en tinguéssim! Seríem besties? Pot-ser si que les besties serien felices, si els homes no descarregués el dolor que ens sobra, damunt d'elles.

Que creieu que és per gust que's pega als animals? Que se'ls fa tirar més del que poden? Que se'ls insinistra per a que facin equilibris?

Ah, no! Es per rabia sobrera que tenim!

Després arribem a homes i a vells, avorrim a l'estimada d'abans, la mort ens crida. Però la vida, aquesta agradable vida, ens té lligats amb la corda de la por i anem tirant, i qui ha fet avui farà demà, i pobres i alegrets, i qui no s'aconsola és perquè no vol, i... Res, servidor és un ximplet.

ESPURNES DE LA GUERRA

Moltes vegades ens preguntem, sense sapiguer-nos donar la resposta, perquè la major part dels nostres capellans tenen d'ésser germanòjils. Alemanya és un país protestant; els alemanys, amb una disciplina admirable, destrueixen, allà on poden, les més belles catedrals catòliques. Luter, home predilecte de Germania, ha costat més sang que tres guerres. El cardenal Mercier, plora llàgrimes del seu poble. I sia del costat que es miri, l'enemic del catolicisme, sembla que tingui de venir, i vé del nord.

L'altre jorn, tenint aquests dubtes, vàrem tenir una conversa amb un sacerdot dels que compleixen, dels con-

EL LLEÓ BRITÀNIC

—Qualsevol s'entreté amb un òs, havent-hi bons talls en altres bandes!

siderats, dels que mereixen respecte pels seus posats venerables, i preguntant-li perquè tenia simpatia per Alemanya, ens va dir:

«Jo, fa tres o quatre anys, vareig anar a Lourdes. Entre els malalts, entre els tullits, entre els que tenen confiança en el miracle, hi havien alguns alemanys que, sense mirar fronteres ni enemistats, hi havien anat de pelegrins. Allí no hi havia diferències. Tots eren devots de la Verge. Tots eren iguals davant de la Verge, i cada hù en la seva llengua, demanava consol a les seves penes. La Verge, allavors, els va escoltar a tots, però vàrem veure, amb admiració, que tenia més preferència pels alemanys que pels francesos. Que's curaven més els uns que'ls altres, i vareig pensar: La Verge és germanòfila (textual), i des de allavors sóc germanòfil.»

Davant d'un fet tan curiós vàrem preguntar-li: ¿I Reims, i Lovaina?

«Són ooses de les guerres.»

¿I el fusellament de Miss Cawell?

«Quan la varen fusellar, me va respondre, devien tenir els seus motius.»

¿I si fós innocent?

«Si fós innocent tots hi guanyarien. Els alemanys, perquè complien amb la més estricta disciplina... i ella... perquè, no essent culpable, aniria de dret al cel. L'ignocència l'hauria salvada.»

¿I tots vostès pensen aixís?, li vaig contestar.

«Els que pensem bé, tots pensem aixís», em va respondre.

I davant d'aquests arguments, no hi ha més remei que callar. Són arguments de disciplina, que'ls aliats no'ls saben entendre.

XARAU

UNIÓN IBERO AMERICANA.—Havem rebut el número extraordinari d'aquesta important revista, dedicat per complet a *La festa de la raza*. És bastant interessant i molt ben documentat.

ALMANAQUE DE «EL FUSIL».—Calendari il·lustrat, amb caricatures. Carlista i germanòfil, per més senyes.

LOS PROCEDIMIENTOS ALEMANES EN LA GUERRA.—Documents oficials relatius a la violació, pels alemanys, del dret de gentes.

EN ALEMANIA HACE FALTA UN TOLSTOI, per Carles Pujol.—Follet de 16 planes, en el qual un intel·ligent obrer demostra palesament la gran equivocació de la Alemanya militarista i fa vots per al pròxim esdeveniment de la «hora moral» que serà, a la vegada, la mort del cesarisme i el ressorgiment del poble teutó. Un treball plè de sinceritat i d'honradesa, fruit d'un criteri clar i d'un esperit progressiu i pacifista.

WAR CHRONICLE (October 1915).—Altre follet de propaganda al·liadòfila.

BUTLETÍ, de la «Agrupació Excursionista», de Reus.

EL CORO DELS BENPLANTATS.—Sainet de R. Ramon Vidales.

PALOTS I GANXOS.—Comedia bilingüe, d'en Pitarra.

EL MESTRE DE MINYONS.—Quadro en un acte, d'en Josep Feliu i Codina.

Publicacions de la casa Bonavía i Durán.

LOS CONTEMPORÁNEOS.—Acaba de publicar una interessant novela d'en Carles Miranda, *El oso blanco*.

SEPT SCIENCIES

L'estrena de *Tassarba* no cal dir amb l'espectació que era esperada, per tothom; català l'autor del llibret i català el de la música, havia d'ésser *Tassarba* al mateix temps que un triomf per a en Vallmitjana i en Morera, un triomf per a Catalunya.

Al descòrrer's la cortina, la magnífica decoració de l'Alarma que reproduim, va causar murmurs d'admiració en el públic i les primeres estrofes en català cantades per la Racanelli ens predisposaren a tots en favor de *Tassarba*. Seguí una farruca de molt color i ben ballada que obtingué els honors de la repetició, després una hermosa copla, de clàssic sabor oriental que va cantar amb tota l'ànima aquella gitana, seguint ja allavors fins a l'acabament amb certa grisor de temes.

Com no tenim facultats ni espai, no farem un estudi crític de l'obra estrenada dimarts a la nit, però en honor a la veritat deu dir-se, que amb el llibre d'en Vallmitjana, plè de color i

FIGURINS

La modisteta de demà.

d'ambient propici per desenrotllar-hi inspirats troços musicals creiem que podria en Morera haver fet una musica pot-ser no tant honrada i ben feta, però sí que hagués arribat més al cor del públic.

L'interpretació bé per part de la Racanelli i bastant malament per part de l'Illa. Els demés cumplidors. En Padovani dirigint amb molt entusiasme.

La presentació fastuosa, els figurins dibuixats d'en Canals molt bonics de color, i la decoració d'en Moragas i Alarma digna del més gran escenògraf.

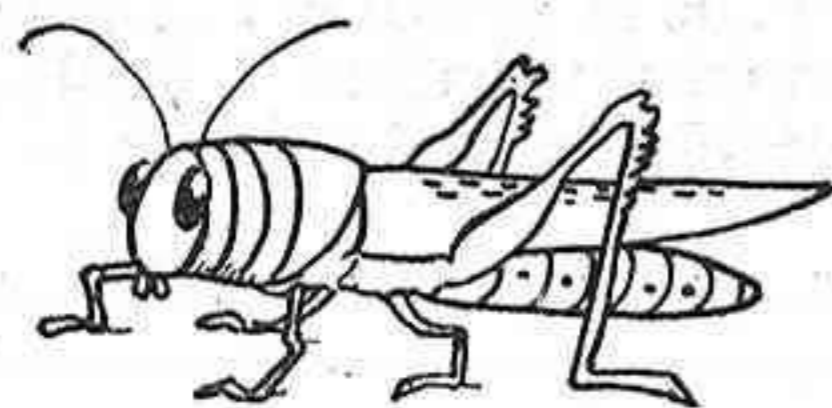
El públic va aplaudir força, obligant a autors i directors a sortir repetides vegades a escena.

Dissabte estrena de *Sigfrido* i debut d'en Reventós.

Dijous passat tingué lloc en l'elegant *Auditorium* l'estrena a Barcelona per la companyia de l'actor Santacana, del drama en tres actes, de don Florenci Cornet, *El Llop*. Es la primera obra grossa d'aquest jove autor i, jutjada com a tal, no mereix sinó alabances. De argument interessant, l'acció resulta clara, sobria i senzilla; és de les que tenen línia recta. La construcció, feta amb molt d'art, sobre tot per lo que toca al primer acte, i el diàleg, a part d'alguns fragments que pequen d'excés de literatura, és molt propi i molt correcte.

Hi hagué aplaudiments per a tots.

El senyor Cornet ha demostrat amb *El Llop*, que té condicions per a conrear el difícilíssim art d'escriure comedies.

Una societat que s'imposa

Si, senyors, que s'imposa, i societat armada i destructora i amb ganes, no de fer mal, sinó de fer bé, un veritable bé a la nostra mai prou lloada Barcelona.

Les operacions quirúrgiques moltes vegades són imprescindibles, àdhuc per a retornar al rostre la bellesa que ha perdut.

M'explicaré; què farien vostès si els hi sortia una verruga al nas?

Fer-se-la treure, no és veritat? Doncs a Barcelona li ha sortit una verruga, una insolent verruga que no tenim dret a tol·lerar per més temps.

Suposo que ja s'hauràn fet càrrec de que'm refereixo a la cèlebre bola de la casa Damians del carrer de Pelai i a les boletes que li fan companyia.

Quan la bastiren tots diguèrem: I ara? Uix! quin fàstic!

Però de nit no's veia i això sempre era un consol. Quan tot d'un plegat se'ls hi acut il·luminar-la i als vespres te la trobes més insolenta que mai. Blanca! blanca! lluint-se com per fer la llesca a la lluna i com dient:

—Mireume.

Mirar-la an ella, la lletja!

No ho era prou, ara s'ha tornat vermella.

Al menys fós de vergonya. Però ca! Té'l vermell de borratxa...

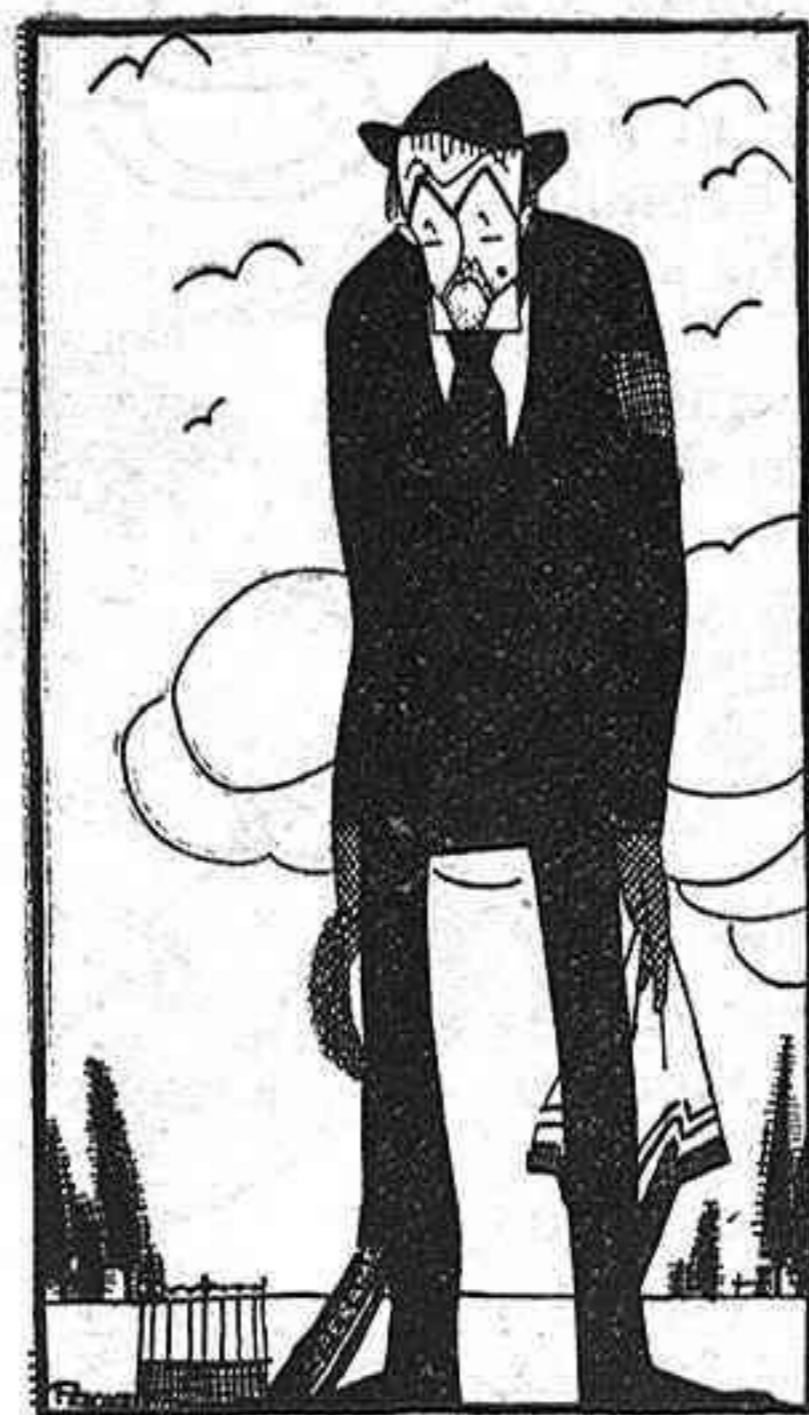
Amb això contin, avui vermella, demà morada, l'altre verda i sempre lletja, lletja, lletja... No hi ha remei, la hem de petar. A trets, a cops de pedra, com sigui. La hem de rompre. Fem l'Associació i apa! veiam qui s'hi apunta.

Vodevils en català

No hi ha com tenir bona voluntat per a sortir-se de les coses. La Jordi volgué tenir un teatre séu i ni ella mateixa ho sab fins a quin punt ho ha aconseguit. Té un teatre i un gènere

i una manera i un públic; tot plegat una creació i una força.

Ella i la seva *troupe* començaren per interpretar vodevils clàssics (per a dir-ho d'alguna manera) d'aquells qu'entren de plà en el gènere, però poc a poc, desenrotllant amb constància i inspiració les seves peculiars maneres de veurer el teatre i el gènere, han conseguit sagellar amb la novitat de sa creació personal un nou teatre, fent un públic on no hi havia públic, simulant un gènere on no havia sexe.

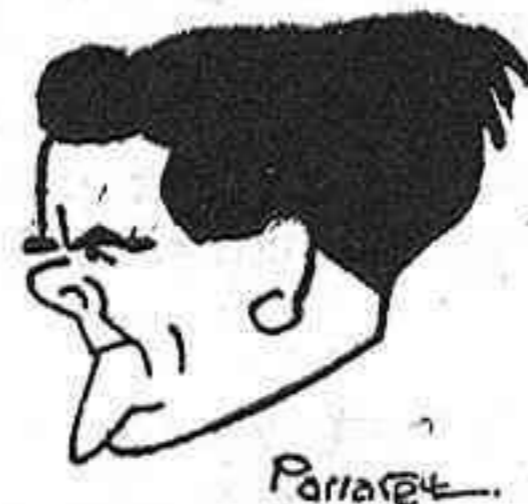

Perque els vodevils que representen la Jordi i sa companyia porten un segell particular, tenen un aire especial que'ls distingeix de tots els demés vodevils que fan, més o menys, les delícies dels pobres habitants de la terra, que no són barcelonins. Els barcelonins han trobat l'actriu que responia a son moment, han trobat en la febre de ses activitats l'esbarjo aquell que donava ànima a son repòs. I els vodevils del «Español» no direm que siguin barcelonins, però en tenen tot l'aire. Tot l'aire de diumenge a la nit al carrer de Sant Pau, amb la perspectiva imaginària de la perversitat. (L'ànima pueril del barceloní *corrido*, de la brutícia ne diu perversitat.)

Allò és la interpretació lliure i personal (àdhuc repentista) dels moments psicològics; allí tot se resol treient-se roba la Jordi i dient en Font «Ja hi som, ja»; allí tot el secret, tota la gracia, tot l'encant, resideixen en que l'Elena—com aquella altra clàssica—amb la poma a la mà, ofereixi totes les temptacions.

Ja podeu imaginar vodevils ben diferents, ben originària i formalment diversos; àdhuc de vegades ells mateixos, els creadors d'un gènere, n'han triat; ja podeu deliberadament cercar un que sia ben diferent, que si puja a les taules de l'«Español» serà ben igualet als altres; serà gènere de la casa, fabricació de la casa, creació de la casa i la Jordi—al través de son temperament inmutable com la ingenuïtat—tindrà ocasió de repetir amb sa veu imperativa totes les temptacions i en Font trobarà manera de col·locar son: Ja hi som, ja!

I és tant genialment trobat aquest gènere, és de tant barcelonina i subtil adivinació, que el públic—també amb la marca de fàbrica de la casa—no's cansa pas de que li serveixin amb camisa i sense camisa aquest plat cada dia.

Encara més: era necessari crear l'instrument i aquí hi han aquests artistes de la companyia Jordi que, exceptuant alguns, com en Galcerán, l'Alfonso, en Tormo i la Plá que ja han triomfat en altres gèneres, ningú sab pel certs i seràn o no seràn actors. En Font si's trobés en una situació que no fos la de *aprofitar-se*, seria un actor còmic? Misteri! La Jordi és una actriu capaça d'interpretar una comedia, un sainet, un drama? Misteri! El públic de la Jordi és un públic que aniria al teatre? Misteri!

Tot és misteri i confusió i fosquetat al parlar d'aquestes coses amb relació al món. Però elles van vivint sa vida propia i fent son camí, constituint per si mateixes un dels fenòmens més dignes de tenir-se en compte dels que caracteritzen aquesta dolça i una mica picanta Barcelona, de les vagues i dels vodevils.

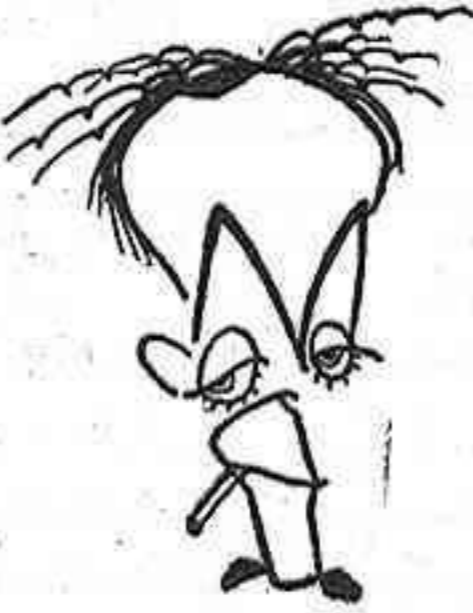
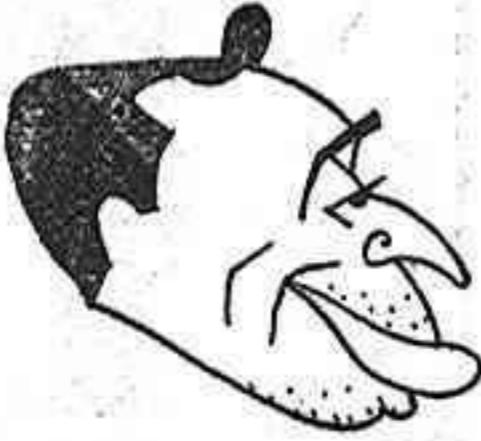
Sols en Rusiñol ha anat a inquietar-los an aquests sers que, artistes i públic, vivien per a i per la sugestió de la carn dominats, guiats, seduïts per una dona que no en té de carn, que sembla una ombra i que quan riu se parteix la cara amb la terrible punyalada de sa boca.

Al entorn séu, la Casanovas, la Valero, la Vinyals, llueixen les seves belleses i les seves malícies i els actors els hi fan costat amb unció, mentres als assaigs, la Jordi

els admira una mica amb sa elegancia, tota nova per a ells i desconeguda.

De tot això se dedueix — sense que jo pugui esbrinar-ne el fi ni el temps — que la Jordi és tot un moment únic i plè de suggestions. No pot dir-se si durarà, si triomfarà definitivament o si tornarà a

la fosca, però fet i fet val més ésser això que reina dels Jocs Florals, que ve a ésser una mena de reina literaria dels mercats. He dit.

FARFARELLO

ELS DEPORTS

Ja som a Sans! Volem dir que ja som al final de la primera tanda de partits del Campionat foot-ballístic, i el *Barcelona* s'ha calçat el primer lloc indiscutible.

Diumenge passat hi hagué el partit que li mancava al Club blau-grana per a guanyar tots els de la primera tanda. Aquest partit amb l'*Español* que ja no és el séu rival, ni molt menys, transcorregué monòton i trist com un divendres sant.

Encara que el *Barcelona* guanyà per dos a zero (de lo qual ens en alegrem) s'ha de confessar que el partit no valgué gran cosa i quasibé ens temíem que acabés zero a zero donada la poca ànsia que's donaven els jogadors. Sort d'en Massana gran que donà un xic d'ànim als séus en una arrencada, o sinó n'hi haguera hagut per a demanar que ens tornessin els quartos.

Però, com diem, amb l'empenta d'en Tiago els nois barcelonins s'animaren i en Bau i en Martínez entraren dos goals ben macos.

Les causes d'aquest resultat (que no era el que esperavem) les hem d'anar a cercar indubtablement en la tàctica dels espanyols que no anaren al camp de l'honor a guanyar, sinó a evitar que els altres els guanyessin. Si hi hagessin anat més disposats a guanyar, els davanters hagueren aprofitat les centrades d'en González que tota la tarda treballà com un negre en l'extrema dreta i pot-ser hagueren marcat algun goal.

Lluny d'això, quedà demostrat que el Club blau-blanc no en té de davanters (exceptuant en González) i sols els mitjos i defenses se portaren com calia. Per aquesta raó amb un domini absolut del *Barcelona* no pogué fer més que un parell de goals.

Tot lo apuntat va sols per lo que a la segona part fa referencia. Perquè en quan a la primera part del partit, semblava que juguessin a qui ho faria més malament.

En els demès rams de l'activitat deportiva, no hi ha cap més fet a remarcar, encara que se'n preparen molts, car la primavera s'acosta.

Sols si hem de fer constar que els iats serie Hispania continúen barallant-se a cops de vela i tirant-se les dues dotzenes i mitja de *copos* pel cap.

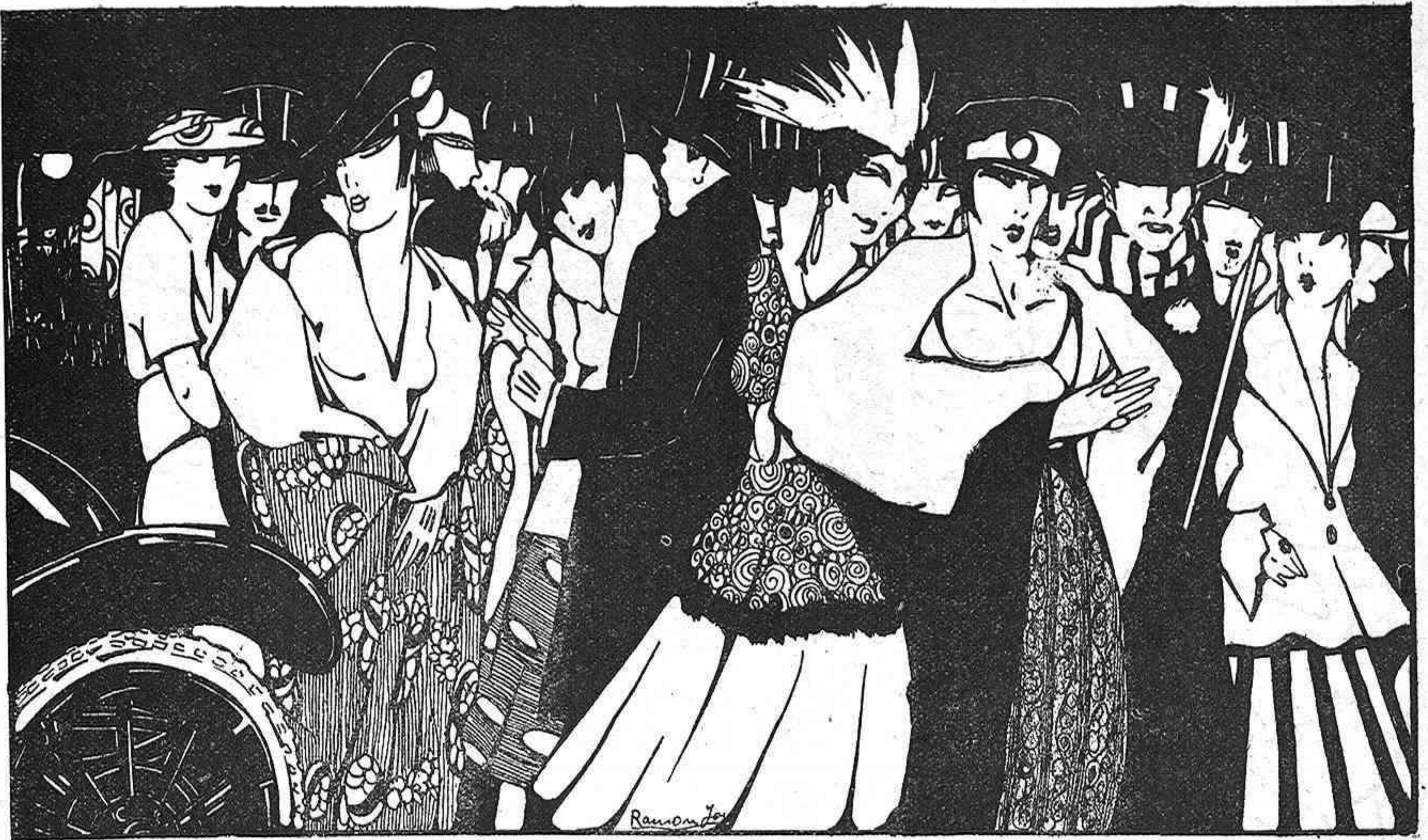
Els del Marítim guanyaren diumenge la prova final de la *Copa Dreçanes-Palou*, amb el iat *Sou-Sou*, del senyor Amat, quedant-se els del Club de Mar amb un pam de... vela.

En el rem, els del Club de Mar guanyaren la regata de neòfits de l'HC. P. de D. (entitat catòlica) amb el séu nou ot *Mar i Cel* a dos remes i timoner. I els del Marítim per ara s'entretenen en desafiar-se els uns equips als altres.

—Sabs quants ases valg beneir, el dia de Sant Antoni?... Doscents cinquanta.

—Renol, que n'hi ha d'ases, a Barcelona!

ALTA CRÍTICA

—Qué te ha parecido *Tassarba*?

—Pshé!... Por ser de autores de la localidad, no está mal.

Mot de la fin:

Se'ns diu que els Clubs de foot-ball *España* i *Español*, un cop acabats els partits del Campionat d'enguany, tenen intenció de fusionar-se formant un sol Club que, naturalment, tindria un equip potentíssim i podria aspirar novament al Campionat de Catalunya.

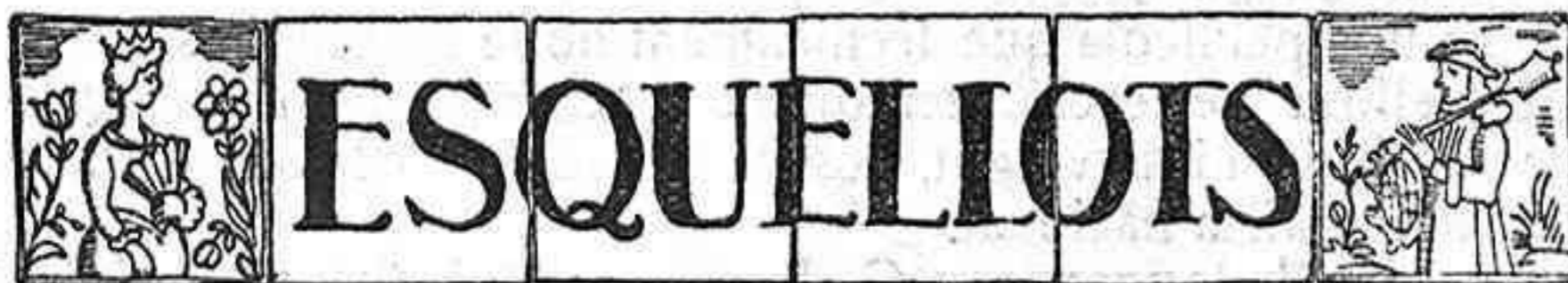
Nosaltres celebrariem que la nova es confirmés, però, encara celebrariem més, que els dos Clubs adoptessin, un cop fusionats, un altre nom que'l que ara porten.

Per poc acert que tinguessin sempre estarien més acertats que els fundadors del *España* i l'*Español*, ja que a cap Club d'Espanya se li ha ocorregut posar-se aquests noms més que an els nostres. I això que tindrien molts més motius.

Ademés, creguint-me els simpàtics *espanyistes* i *espanyolistes*, hi guanyarien molt, però molt...

En socis i en *simpaties*!

HIP

El bon públic creu sempre als artistes, i àdhuc a les artistes, un bon xic romàntics i sentimentals i bohemis.

Però, ai! (aquest ai! el fa el públic i no els artistes, naturalment), però ai! que quasi mai succeeix aixís.

Ara mateix, qui sab quantes històries s'havien formulat (no'ns negaran l'elegància d'aquest «formulat») respecte al suposat embargament de la Meller! I després resulta que a la Raquel no li ha passat res perquè és absolutament governativa!

Lo que té estar bé amb l'autoritat!

No voldriem ofendre a ningú, però ens sembla que les festes de Carnestoltes resultaran un nyap.

Mancarà allò que'n diuen (no'ns voldriem equivocar) allò que'n diuen *ambient*.

¿No'ls hi sembla?

I d'això sí que no'n tenen gens de provisió a l'Atracció de Forasters.

Hi ha hagut un cronista que, per altres conceptes distints del que anem a parlar, mereix tots els nostres respectes i la nostra simpatia, que, aprofitant-se de la diada de Sant Antoni i de que al ball dels tocinaires a «Novedades» se rifessin quatre porcs francesos, ha jugat amb les paraules, des de les columnes d'un diari germanòfil, recreant-se amb lo de *cerdos franceses* i repetint-ho varies vegades amb més o menys satírica intenció (i és dels que'n gasta bastanta).

¿*Cerdos franceses*? ¿Què vol que li digui? Com a bon gramàtic ja sab que l'adjectiu posat davant o darrera té distinta significació, i que, per exemple, no vol dir lo mateix porcs francesos que alemanys porcs!

¿Entesos? No'n parlem més, doncs.

NOTES DE CASA:

De l'«Ateneo Obrero» havem rebut una invitació per a assistir a l'inauguració de la seva Exposició d'Art.

L'«Ateneo Enciclopédico Popular» ens convidà a la conferència que, sobre *Algunos principios de Filosofía escolar*, donà, dilluns passat, el culte escriptor A. Calderer Morales, i que fou un èxit pel conferenciant.

A tots, mercès.

L'altre tarda, galantment invitats per la casa constructora d'aeroplans Pujol i Comabella, de Sant Martí de Provençals,

LES SUBSISTENCIES

—Reunida, la Junta, per a estudiar l'actual conflicte econòmic, acorda opinar que no n'hi ha per tant.

tinguerem ocasió d'assistir a les proves d'un d'aqueixos magnífics aparells, que poden competir avui ventajosament amb els millors estrangers.

Les proves tingueren lloc al Hipòdrom.

L'intel·ligent pilot senyor Hedilla efectuà dos vols esplèndids, en un dels quals s'elevà a 1.800 metres.

Finalment s'haurà de donar la raó al doctor Martí Julià.

Els de l'Unió Catalanista han sigut profetes. Ells vinga dir «Volem... volem» i al últim volem de debò.

Gracies a la casa Pujol i Comabella.

CALENDARI REBUTS:

De la casa B. Sirven (Imprimeries Artistiques, Toulouse-Paris-Barcelona). Molt elegant i molt artístic.

Els dos grups bel·ligerants del Consistori Municipal, radicals i regionalistes, continuen amb la mateixa actitud de gats masqués, de la qual havem quedat que en diríem «implacable hostilitat».

En Collaso, per la seva part, confessa que no sab pas com posar-hi pau.

No hi ha un medi per a acabar amb aqueix horrible conflicte que deixa *tamaño* al europeu?

Qui sab si algú posés un negociet d'aquests importants sobre el tapete?

Segons llegim, l'alcalde ha designat al regidor Mesa per a que'l representi en l'acte d'inauguració de curs de la Societat de metges clericals titulada de Sant Cosme i Sant Damià.

Pobre doctor Mesa, tant lerrouxista!

Com patirà entremig de dos sants, encara que siguin de l'ofici.

Dimarts tinguerem ocasió d'assistir a la prova íntima d'una pel·lícula *Flor de arroyo* que, dirigida per en Togores, que ja hi té la mà trencada i representada per la intel·ligent actriu Adela Carbone i alguns actors i actrius de la excelent companyia Plana-Llano, ha filmat la nova casa barcelonina «Emporium Films».

Es una pel·lícula que tècnicament no té defecte i es d'una meravellosa perfecció, acreditant d'expertíssims i aciençats als que hi han intervingut, posant en tan bon lloc l'industria cinematogràfica nacional.

A més de la senyoreta Carbone, que s'hi distingeix notablement cal remarcar la tasca artística que en *Flor de arroyo* han dut a terme la senyoreta Roxala i els senyors Llano i Díaz.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2
TELÉFONO 4115

TASSARBA

DRAMA LÍRIC EN UN ACTE DE
JULI VALLMITJANA

PREU: Ptas. 1'50

LA GRAN DIADEMA

COMEDIA EN TRES ACTES DE
JULI VALLMITJANA

Ptes. 2

SOTA MONTJUIC

Novela d'en JULI VALLMITJANA

UN TOMO

PTES. 2

KULTUR

ÁLBUM DE CARICATURAS
TEXTO ESPAÑOL Y FRANCÉS

Un tomo: Ptas. 1

= SINGLOTS POÈTICHS =

DE

FREDERICH SOLER (Serafí Pitarra)

2 tomos luxoxament enquadernats

Ptes. 12

La setmana que ve, obra nova de

SANTIAGO RUSIÑOL

El pobre viudo

FARSA EN TRES ACTES

Edició popular

Preu: 1 pesseta

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, ademés, un ral pera certícat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

L'ÈXIT DE «TASSARBA» AL LICEO

Els pares de la criatura